

**SPORAZUM
IZMEĐU CRNE GORE I REPUBLIKE FINSKE
O PODSTICANJU I UZAJAMNOJ ZAŠTITI ULAGANJA**

Crna Gora i Republika Finska, u daljem tekstu: "Strane ugovornice";

U ŽELJI da podstaknu uspješniju međusobnu ekonomsku saradnju u pogledu investicija od strane investitora jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice, bez diskriminacije.

UVIDAJUĆI da će sporazum o usklađenom tretmanu ulaganja stimulisati protok privatnog kapitala i ekonomskog razvoja Strana ugovornica;

CIJENEĆI potrebu da se zaštite investicije investitora jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice;

SLAŽUĆI se da će stabilan okvir za investicije doprinijeti unapređenju efektivnog korišćenja ekonomskih resursa.

UVIDAJUĆI da razvoj ekonomskih i poslovnih veza može da unaprijedi poštovanje međunarodno priznatih radnih prava;

SLAŽUĆI se da ovi ciljevi mogu biti postignuti bez ublažavanja zdravstvenih, sigurnosnih i mjera predviđenih za zaštitu životne sredine generalne primjene; i

Odlučivši da sklope Ugovor vezan za podsticanje i zaštitu investicija,

SPORAZUMJELE SU SE O SLEDEĆEM:

**Član 1.
DEFINICIJE**

U svrhu ovoga Ugovora:

1. Izraz "ulaganje" označava sve vrste sredstava uložениh ili stečenih od strane ulagača jedne Strane Ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice u

skladu sa zakonima i propisima druge Strane ugovornice i ona obuhvataju naročito, mada ne i isključivo, sljedeće:

- a) pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i sva ostala prava, kao što su hipoteke, zalog i jemstvo;
- b) akcije, dionice, obveznice i ostale oblike vlasništva u kompaniji;
- c) novčana potraživanja i potraživanja davanja, po osnovu ugovora, koja imaju ekonomsku vrijednost i odnose se na investiciju;
- d) prava intelektualne svojine, uključujući patente, autorska prava, zaštitne znakove, industrijske dizajne i modele, kao i tehnologiju, geografske oznake, praktično znanje i klijente; i
- e) koncesije odobrene na osnovu zakona, na osnovu administrativni akata ili na osnovu ugovora od strane nadležnih organa, uključujući koncesije za istraživanje, razvoj, izvlačenje ili korišćenje prirodnih bogatstava.

Investicije napravljene na teritoriji jedne Strane ugovornice od strane bilo kojeg pravnog tijela te iste Strane ugovornice, ali ustvari posjedovane ili kontrolisane direktno ili indirektno od strane investitora druge Strane ugovornice, smatra će se ulaganje ulagača druge Strane ugovornice ako su napravljene u skladu sa zakonom prvobitne Strane ugovornice.

Promjena pravnog oblika u koji su sredstva uložena ili reinvestirana neće imati uticaj na njihov karakter "ulaganja".

2. Izraz "prinosi" označava prihode koje donosi ulaganje i obuhvata naročito, mada ne i isključivo, dobit, kamate, kapitalnu dobit, dividende, tantijeme i naknade.

Reinvestirani prinosi treba da imaju isti tretman kao originalan ulog.

3. Izraz "ulagač" označava, u odnosu na svaku od Strana ugovornica, sljedeće subjekte koji investiraju na teritoriji druge Strane ugovornice u skladu sa zakonima te druge strane ugovornice po odredbama ovoga Ugovora:

- a) osoba koja ima nacionalnost jedne od Strana ugovornica u skladu sa njenim zakonima; ili

- b) pravno tijelo kao što je kompanija, korporacija, firma, partnerstvo, poslovna asocijacija ili organizacija koja je pripojena ili konstituisana u skladu sa zakonima i propisima Strane ugovornice i ima registrovanu kancelariju ili centralnu administraciju ili mjesto poslovanja pod jurisdikcijom te Strane ugovornice.

1 Izraz "teritorija" znači:

- a) u odnosu na Republiku Finsku:

kopneno područje, interne vode i područja mora republike Finske, kao i vazdušni prostor iznad njih, i takodje morske zone iza teritorijalnih voda, uključujući morsko dno i podvodno područje na koje Finska, u skladu sa svojim nacionalnim zakonima i propisima i međunarodnim pravom, ima suverena prava i jurisdikciju, a u svrši istraživanja i eksploatacije prirodnih resursa u samim zonama

- b) odnosu na Crnu Goru:

zonu okruženu kopnenim granicama kao i more, morsko dno i podvodno područje iza teritorijalnih voda nad kojim Crna Gora, u skladu sa svojim nacionalnim pravima i propisima, ima suverena prava i jurisdikciju.

Član 2.

PODSTICANJE I ZAŠTITA ULAGANJA

- 1 Svaka Strana ugovornica treba da podstakne na svojoj teritoriji ulaganje ulagača druge Strane ugovornice i priznaće takva ulaganja u skladu sa svojim pravilima i propisima
- 2 Svaka Strana ugovornica treba da na svojoj teritoriji uskladi uloge i prihode od uloga od strane ulagača druge Strane ugovornice, punu i konstantnu zaštitu, korektan i nepristrasan tretman. U bilo kom slučaju Strana ugovornica treba da postigne tretman ne manje pogodan od onog koji se traži od strane međunarodnog prava i odredbi ovog Ugovora.
- 3 Nijedna Strana ugovornica ne treba da naruši nerazumnim ili arbitrarnim mjerama akviziciju, ekspanziju, operacije, menadžment, održavanje, korišćenje, uživanje i prodaju ili druge raspodjele ulaganja ulagača druge Strane ugovornice

Član 3.
TRETMAN ULAGANJA

1. Svaka Strana ugovornica će dodijeliti ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice njihovim ulaganjima i prihodima od ulaganja tretman ništa manje povoljan od tretmana koji dodjeljuje svojim sopstvenim ulagačima i njihovim ulaganjima i prihodima u odnosu na akviziciju, ekspanziju, operaciju, menadžment, održavanje, korišćenje, uživanje i prodaju ili druge raspodjele ulaganja.
2. Svaka Strana ugovornica će dodijeliti ulagačima druge Strane ugovornice i njihovim ulozima i prihodima, u pogledu upravljanja, održavanja, korišćenja, uživanja ili prodaje tih ulaganja, tretman koji neće biti manje povoljan od onog koji se dodjeljuje sopstvenim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće države, koji god od ovih standarda da je povoljniji iz tačke gledišta ulagača.
3. Svaka Strana ugovornica će dodijeliti ulagačima druge Strane ugovornice i njihovim ulozima i prihodima povoljniji tretman kao što je iskazano u paragrafu 1 i paragrafu 2 ovog Člana, koji god od njih da je za ulagača bolji.

Član 4.
IZUZECI

Odredbe ovog Sporazuma koje se odnose na davanje tretmana koji nije nepovoljniji od onog koji se dodjeljuje ulagačima svake od Strana ugovornica neće se tumačiti kao obaveza jedne Strane ugovornice da ulagačima druge Strane ugovornice dodijeli beneficije bilo kojeg tretmana, preferencijala ili privilegije proistekle na osnovu postojeće ili buduće:

- a) Bezcarinske zone, članstva u carinskoj uniji, zajedničkom tržištu, ekonomskoj i monetarnoj uniji ili drugim sličnim regionalnim ekonomskim integracionim sporazumima, uključujući regionalne radne tržišne sporazume, u kojoj je jedna od Strana ugovornica članica ili bi mogla postati članica; ili
- b) Ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja ili nekog drugog međunarodnog sporazuma vezanog za oporezivanje u cjelosti ili uglavnom.

Član 5.
EKSPROPRIJACIJA

1. Ulaganja ulagača svake Strane ugovornice neće biti nacionalizovana, oduzeta niti podvrgnuta mjerama koje imaju jednako dejstvo kao nacionalizacija ili eksproprijacija (u daljem tekstu: "eksproprijacija") na teritoriji druge Strane ugovornice, osim ukoliko se eksproprijacija vrši u javnom interesu, na bazi nediskriminacije, kroz zakonski propisan postupak, i uz brzu, adekvatnu i efektivnu kompenzaciju.
2. Takva kompenzacija će odgovarati tržišnoj vrijednosti ekspropriisanog ulaganja neposredno prije nego što je eksproprijacija ili predstojeća eksproprijacija postala javno poznata tako da može da ugrozi vrijednost ulaganja.
3. Kompenzacija će biti plaćena bez odlaganja i uključice kamatu po komercijalnoj stopi utvrđenoj na tržišnoj osnovi od datuma eksproprijacije ekspropriisanog vlasništva do datuma plaćanja.
4. Strane ugovornice potvrđuju da kada Strana ugovornica izvrši eksproprijaciju resursa ili dijela kompanije koja je pripojena ili konstituisana u skladu sa zakonom na snazi na svojoj teritoriji, i u kojoj ulagači druge strane ugovornice posjeduju akcije, ili kada je objekat eksproprijacije joint-venture sklopljen na teritoriji Strane ugovornice, matična Strana ugovornica osigurava da članovi asocijacije i mogući drugi relevantni dokumenti kompanija ili joint-venture budu u cjelosti poštovani u skladu sa formom koju imaju u vrijeme vršenja ekspropriacije.
5. Bez predrasuda prema Članu 9 ovog Ugovora, ulagač čija ulaganja su ekspropriisana imaju pravo da njegov slučaj bude razmotren i procijenjena ulaganja u skladu sa principima ovog člana, od strane nezavisnih i kompetentnih vlasti te Strane ugovornice.

Član 6.
NADOKNADA GUBITAKA

1. Ulagračima jedne Strane ugovornice čija ulaganja na teritoriji druge Strane ugovornice pretrpe štetu usljed rata ili drugog oružanog sukoba, revolucije, stanja nacionalne opasnosti, pobune, ustanka ili nemira, druga Strana ugovornica će obezbijediti tretman, u pogledu povraćaja, obeštećenja, kompenzacije ili drugog načina izmirenja koji neće biti manje povoljan od onog koji druga Strana ugovornica odobrava sopstvenim ulagačima ili

ulagačima bilo koje treće države, koji god od tih standarda da je povoljniji iz tačke gledišta ulagača.

2 Ne ograničavajući stav 1 ovog člana, ulagači Strane ugovornice koji, u bilo kojoj od situacija iz pomenutog stava, pretrpe gubitak na teritoriji druge Strane ugovornice kao rezultat:

- a) rekvizicije svog ulaganja ili dijela tog ulaganja od strane naoružanih snaga ili nadležnih organa druge Strane ugovornice; ili
- b) uništenja svog ulaganja ili dijela tog ulaganja od strane naoružanih snaga ili nadležnih organa druge Strane ugovornice, koje nije izazvala nužnost te situacije;

ostvariće restituciju ili kompenzaciju od druge Strane ugovornice, koja će, i u jednom i u drugom slučaju, biti brza, adekvatna i efektivna i biće slobodno prenosiva, isplatiće se bez odlaganja i uključiće kamatu po komercijalnoj stopi utvrđenoj na tržišnoj osnovi za plaćanja od datuma rekvizicije ili nastanka štete do datuma izvršenja plaćanja.

Član 7 SLOBODAN TRANSFER

1 Svaka Strana ugovornica će osigurati ulagačima druge Strane ugovornice slobodan transfer plaćanja, u i iz sopstvene teritorije, vezano za ulaganje i plaćanje transferom, koja se odnose na ulaganje. Takva ulaganja uključuju naročito ali ne isključivo:

- a) osnivački kapital i svaki dodatni kapital za održavanje ili proširenje ulaganja;
- b) prihode-povraćaje;
- c) prihode dobijene ukupnom ili djelimičnom prodajom ili likvidacijom ulaganja;
- d) iznose potrebne za pokrivanje troškova koji proističu iz rada sa ulaganjem, kao što su otplate kredita, plaćanje dažbina i druge vrste poreza;
- e) plaćanja koja proističu iz prava navedenih u članu 5 i 6 ovog Ugovora;
- f) plaćanja koja proističu iz rešavanja spora po članu 9;
- g) zarade personala angažovanog iz inostranstva vezano za ulaganje.

2. Svaka Strana ugovornica garantuje da će se transferi plaćanja iz stava 1 ovog člana vršiti bez ikakvih restrikcija i u slobodno konvertibilnoj valuti, po tržišnom kursu koji je primjenljiv na dan transfera u valuti koja se prenosi i moći će odmah da se prenese.
3. Matična Strana ugovornica može usloviti slobodan transfer iz stava 2 ovog člana jednakom, nediskriminatornom i nepristrasnom primjenom mjera, kojima se garantuje pridržavanje zakona i propisa matične Strane ugovornice vezano za ispunjavanje fiskalnih obaveza.
4. U odsustvu tržišta deviznog kursa, koristiće se najskoriji kurs koji je primjenjivan za konvertovanje valute u Specijalna prava o dobitku.
5. Strana ugovornica, u slučaju poteškoća u plaćanju ili relevantnih ugrožavanja, može primijeniti restrikcije plaćanja vezano za ulaganje ako su te restrikcije kompatibilne sa odredbama Međunarodnog monetarnog fonda. Takve restrikcije u svakom slučaju treba da budu jednake, nediskriminatorne i nepristrasne.
6. U slučaju odlaganja transfera prouzrokovanog od strane matične Strane ugovornice, transfer će uključivati tržišni devizni kurs za valutu plaćanja od dana kada je transfer tražen do dana kada ga je Strana ugovornica prenijela.

Član 8 SUBROGACIJA

Ako jedna Strana ugovornica ili bilo koja imenovana javna agencija te Strane ugovornice plati naknadu, garanciju ili ugovor o osiguranju koje je dala u vezi sa ulaganjem na teritoriji druge Strane ugovornice, druga Strana ugovornica će priznati davanje svih prava ili potraživanja tog ulagača prvoj Strani ugovornici ili imenovanoj agenciji, i da prva Strana ugovornica ili imenovana agencija imaju pravo na osnovu subrogacije da ostvaruju svoja prava i realizuju potraživanja tog ulagača.

Član 9. RJEŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU ULAGAČA I STRANE UGOVORNICE

1. Svaki investicioni spor između ulagača jedne Strane ugovornice i investitora druge Strane ugovornice će se, ukoliko je moguće, rješavati prijateljski.

Ukoliko se spor ne riješi u roku od tri (3) mjeseca od dana pokretanja spora pućivanjem pismenog obavještenja, spor se može po izboru ulagaća, pokrenuti kod:

- a) nadležnog suda Strane ugovornice na čijoj teritoriji je izvršeno ulaganje; ili
 - b) Međunarodnog centra za rješavanje investicionih sporova (ICSID), koja vrši arbitražu na osnovu Konvencije o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država, iz Vašingtona od 18. marta 1965 (u daljem tekstu: Centar), ukoliko je Centar na raspolaganju; ili
 - c) Bilo kog ad hoc arbitražnog suda, imenovanom u skladu sa Arbitražnim pravilima Komisije Ujedinjenih nacija za međunarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL), osim ako se Strane ugovornice u sporu ne dogovore drugačije.
2. Ulagáč koji je podnio spor može imati obeštećenje na jednom od arbitražnih sudova pomenutih u stavu 2 (b) do (c) ovog člana prije nego što je presuda isporučena od strane nacionalnog suda, ulagač izjavi da neće da vodi dalji spor po nacionalnim procedurama i povuče slučaj.
 3. Svaka arbitražna na osnovu ovog člana će se, na zahtjev bilo koje od strana u sporu, vršiti u državi koja je potpisnica Njujorške konvencije. Potraživanja podnesena arbitraciji po ovom članu smatraju se proisteklim iz komercijalne veze ili transakcije za potrebe člana 1 Njujorške konvencije.
 4. Svaka Strana ugovornica ovdje daje безусловnu saglasnost da se spor između njih i investitora druge strane ugovornice uputi na rješavanje u skladu sa ovim članom.
 5. U svakom postupku koji uključuje investicioni spor, Strana ugovornica neće, kao prigovor uputiti kontratužbu ili iz bilo kojeg drugog razloga tokom sudskog postupka, na činjenicu da je ulagač dobio obeštećenje ili drugu nadoknadu u cjelosti ili djelimično za pokriće svoje navodne štete po polisi osiguranja.
 6. Svaka arbitražna odluka će biti konačna i obavezujuća za obje strane u sporu. Svaka Strana ugovornica će priznati i sprovesti arbitražnu odluku u skladu sa relevantnim zakonima i pravilnicima Strane ugovornice na čijoj teritoriji je donešena odluka i od strane nadležnih organa Zemlje ugovornice do datuma koji je naznačen u arbitražnoj odluci.

Član 10.

RJEŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU STRANA UGOVORNICA

1. Sporovi između Strana ugovornica u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma rješavaće se, u što je moguće većoj mjeri, diplomatskim putem.
2. Ukoliko se spor ne može riješiti u roku od 6 (šest) mjeseci nakon podnošenja zahtjeva za ovakve pregovore, on će, na zahtev jedne ili druge Strane ugovornice, biti podnjet na rješavanje arbitražnom sudu.
3. Takav arbitražni sud će biti osnovan na sljedeći način za svaki slučaj pojedinačno. U roku od 2 (dva) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za arbitražu, svaka Strana ugovornica će imenovati jednog člana arbitražnog suda. Ova dva člana će se usaglasiti oko državljanina treće države, koji će, uz odobrenje dvije Strane ugovornice, biti imenovan za predsjednika arbitražnog suda. Predsjednik će biti imenovan u roku od 4 (četiri) mjeseca od dana imenovanja druga dva člana.
4. Ukoliko se u rokovima utvrđenim u stavu 3 ovog člana ne naprave neophodna imenovanja, jedna ili druga Strana ugovornica mogu, u odsustvu nekog drugog relevantnog dogovora, da zatraže od predsjednika Međunarodnog suda pravde da obavi potrebna imenovanja. Ako je predsjednik Međunarodnog suda pravde državljanin bilo jedne ili druge Strane ugovornice ili ukoliko je iz bilo kog razloga spriječen da obavi pomenutu funkciju, zatražiće se od slijedećeg po rangu člana Međunarodnog suda pravde, koji nije državljanin jedne ili druge Strane ugovornice ili nije na drugi način spriječen da izvrši pomenutu funkciju, da izvrši potrebna imenovanja.
5. Arbitražni sud donosi odluke većinom glasova. Njegove odluke su konačne i obavezujuće za obje Strane ugovornice. Obije Strane ugovornice snose troškove člana imenovanog od strane Strane ugovornice i njegove reprezentacije na arbitražnim procedurama. Obije Strane ugovornice treba podjednako da snose troškove predsjednika suda, kao i ostale troškove. Sud može da donese drugačije odluke vezano za podjelu troškova. Po svim drugim aspektima, Arbitražni sud će odlučiti pravila procedure.
6. Sporna pitanja koja su istaknuta u paragrafu 1 ovog Člana treba da budu riješena u skladu sa odredbama ovog Ugovora i generalno prepoznatim principima međunarodnog prava.

Član 11.
DOZVOLE

1. Svaka Strana ugovornica će tretirati aplikacije za investicije i donacije kao i ekspeditivno neophodne dozvole tražene na svojoj teritoriji u vezi sa ulaganjima ulagača druge Strane ugovornice.
2. Svaka strana ugovornica će garantovati trenutni ulazak i ostanak i obezbijediti neophodne potvrde osobama koje su zaposlene iz inostranstva kao izvršioci, menadžeri, specijalisti ili tehničari u vezi sa ulaganjem ulagača druge Strane ugovornice, i koji su značajni za firmu dok god osobe uspijevaju da ispune zahtjeve ovog paragrafa, kao i trenutni ulazak i ostanak članova njihovih porodica (partneri i maloljetna djeca) za isti period kao i zaposleni.

Član 12.
PRIMJENA DRUGIH PRAVILA

1. Zakonski propisi bilo koje Strane ugovornice ili međunarodnog prava, koji postoje sada ili su objavljeni između Strana ugovornica kao dodatak ovom sporazumu, a sadrže odredbe koje se tiču ulaganja ulagača druge Strane ugovornice povoljnije od ovog određenog ovim sporazumom, preovladati će nad ovim sporazumom.
2. Svaka strana ugovornica treba da prati zakonske obaveze koje ima vezano za određena ulaganja ulagača druge Strane ugovornice.

Član 13.
PRIMJENJIVOST OVOG SPORAZUMA

Odredbe ovog sporazuma će se primjenjivati na sva ulaganja izvršena prije i poslije njegovog stupanja na snagu od ulagača jedne Strane ugovornice na teritoriji druge Strane ugovornice. On se, međutim, neće primjenjivati na sporove vezane za ulaganja izvršena, ili potraživanja izmirena prije njegovog stupanja na snagu.

Član 14.
KONSULTACIJE

Svaka Strana ugovornica može da predloži drugoj Strani ugovornici da se konsultuju o bilo kojem pitanju koje se odnosi na primjenu ovog sporazuma i u cilju razmatranja bilo kog pitanja koje može proisteci iz ovog Sporazuma. Ove konsultacije će se održavati između nadležnih organa Strana ugovornica na mjestu i u vrijeme dogovoreno diplomatskim putem.

Član 15.
TRANSPARENTNOST

1. Svaka Strana ugovornica će objaviti svoje zakone i propise, procedure i administrativna pravila i sudske odluke opšte primjene kao i međunarodne sporazume koji mogu uticati na ulaganja ulagača druge Strane ugovornice na teritoriji prve Strane ugovornice.
2. Ništa u ovom sporazumu ne iziskuje da Strana ugovornica dozvoli pristup povjerljivim informacijama, uključujući informacije o određenim ulagačima ulaganjima, ako puštanje takvih informacija može biti protiv njenih zakona ili u suprotnosti sa njenim zakonima koji štite povjerljivost podataka ili komercijalnih interesa pojedinih ulagača.

Član 16.
**STUPANJE NA SNAGU, ROK TRAJANJA I PRESTANAK VAŽENJA
SPORAZUMA**

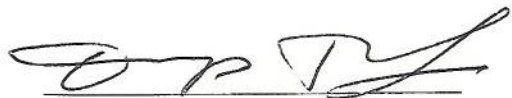
1. Strane ugovornice će u pisanoj formi obavijestiti jedna drugu kada zakonski uslovi za stupanje ovog sporazuma na snagu budu ispunjeni. Sporazum će stupiti na snagu trideset dana od datuma posljednjeg dobijenog obavještenja.
2. Ovaj sporazum se zaključuje na period od (15) petnaest godina i ostati na snazi pod istim uslovima sve dok bilo koja od Strana ugovornica ne obavijesti drugu stranu u pisanoj formi o svojoj namjeri da raskine Sporazum u roku od (12) mjeseci.
3. Što se tiče ulaganja koja su izvršena prije datuma stupanja na snagu obavještenja o raskidu ovog sporazuma, odredbe članova od 1 do 15 će

nastaviti da važe još (15) petnaest godina od datuma prestanka važenja ovog Sporazuma.

U potvrdu čega su dolje potpisani predstavnici, valjano ovlašćeni, potpisali ovaj sporazum.

Potpisan u Podgorici, dana 14. 11. 2008, 2008. godine u dva originalna primjerka, svaki na crnogorskom, finskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi podjednako vjerodostojni. U slučaju razlike u tumačenju, mjerodavan je tekst na engleskom jeziku.

Za Vladu Crne Gore

Za Vladu Republike Finske

